

Hujškači.

Tirolski klerikalni poslanec Schraffl rešuje Avstrijo na podoben način kakor vodja slovenskih klerikalcev dr. Šusteršič. Generalisimu slovenske nadkrščanske armade je zahteval vojni minister premalo bojnih ladij; nemškemu Schrafflu na Tirolskem premalo trdnjav. Vsa ta krščanska družba nima drugih bolečin kakar te, da je premalo moralnih sredstev na svetu, da je za umor preslabo preskrbljeno.

Baron Conrad pi Hoetendorf je moral zapustiti svoje mesto na čelu generalnega štaba ter se preseliti v brezpomembnost vojnega nadzornikstva. Te armadne inspektorje imamo menda itak le zato, da imajo nepotrebnih generalov kaj opravka. Zato se pa tudi Avstrija lahko pohaha, da ima celo več oficirjev kakor Nemčija, česar dr. Šusteršič, ki vidi preobilico uradnikov, še ni opazil. Baron Conrad kot armadni nadzornik nemara ne bo mogel več uganjati politike. Vojnih hujškačev nam pa kljub temu ne bo zmanjkalo. In Schrafflov predlog ni osamljen slučaj, temveč ima svoje mesto v sistemu, ki postaja od dne do dne nevarnejši.

Kako da potrebujejo gospodje ravno sedaj toliko obrambe proti Italiji?

Ne govorimo o tem, da je Italija član trozveze, kateri pripadajo tudi Avstrija in Nemčija. Take državne zveze so sploh zelo problematične. Dokler so interesi zvezanih držav solidarni, velja alianca; če pridejo interesi navskriž, ni najlepši papir dovolj močan, da bi obvaroval svetost pogodb in obljub. Iz najtesnejšega prijateljstva nastane čez noč najbrdkejša sovraštvo. Danes ženketajo kozarci na prijateljskih banketih, jutri pokajo puške in grme topovi. To ni nič izrednega. Če bi veljale pogodbe in pravice, bi bila vojna sploh nemogoča. Veljajo pa interesi, in zato ne verjamemo nobeni zvezi, da garantira za svetovni mir. V Evropi imamo prav močne aliance; vse zagotavljajo, da imajo mirovne namene, pa vendar visi nad Evropo neprenehoma Damoklejev meč.

Ali zakaj je ravno danes treba proti Italiji več bark in več trdnjav?

Italija je že sedaj mobilizirala stodeset tisoč vojakov za Tripolitanijsko. Vsakdo ve, da tudi to ne bo zadostovalo. Če hoče res doseči uspeh v Afriki, mora imeti večji del svoje armade pripravljen, da ga pošlje čez morje. Da ni mogoče napadati Avstrijo s par regimenti, vedo tudi v Rimu. Vpričo smole, ki jo ima s svojo tripolitansko pustolovščino, bi bila za italijansko vladu in najbrže za italijansko dinastijo nesrečna vojna v Evropi gotova poguba. Ni

treba nobenega zaupanja do Giolittija in San Giuliana; ali jasno je, da Italija prav sedaj ne more riskirati vojne z Avstrijo in da ne more imeti nobenih napadalnih namenov. Čemu torej ravno sedaj podvojeno oboroževanje proti Italiji?

Če se nam ni treba bati napada, pa nam vendar dandand dopovedujejo, da nujno potrebujemo več topov in ladij, več trdnjav in vojašnic; in če se nam kar odkrito pripoveduje, da jih potrebujemo proti svoji zaveznici Italiji, tedaj ne more biti namen obramben, ampak mora biti drugačen. Torej ofenziven.

V Avstriji imamo torej kroga, ki hočejo vojno z Italijo. To ni skrivnost. Struja je dobro znana in ve se tudi, kdo je na čelu bojivite družbe. Cesar ne; cesar je odpustil Conrada, ker se mu je zdela njegova politika nevarna miru. Ali Šusteršiči in Schraffli ne hujškajo na lastno pest. Klerikalno časopisje ne objavlja vojnih člankov na željo rimskega papeža. Pij X. je velik italijanski „patriot“ in iredentist, pa ne bi blagoslovil ne „Reichspost“ ne „Slovenca“ zaradi napadov na Italijo. Šusteršiči in Schraffli pa vedo, da se je včasih bolje priklopiti drugim gospodom kakor papežu. Šusteršiči in Schraffli ljubijo sedanjost, ali previdno zro v bodočnost in si pripravljajo pot.

Oni vedo, da je vojna stranka vplivna. Schönaich ni padel brez boja, Conrad tudi ne. Aehrenthal, kateremu je cesar ustregel z odločitvijo Conrada, je v nemilosti tam, drugi strani. Čeprav so vojni hujškači za enkrat izgubili partijo, se igra vendar nadaljuje in nevarnost je trajna.

Toda čemu nam je treba vojne z Italijo? Dr. Šusteršič je zatrjeval na mestu, kjer je mislil, da ga poslušajo vsa Evropa, da se moramo stepiti z Italijani zaradi Jugoslovancev. Ali usoda Jugoslovancev se odločuje tam, kjer žive, ne pa v Rimu. Avstrijski Jugoslovanci potrebujejo demokratičnih uredbe, avtonomije, enakopravnosti, izpolnitve kulturnih in gospodarskih pogojev v Avstriji. Tukaj morajo voditi svoj boj; vojna z Italijo jim ne more dati ničesar. Zgodovina pa dokazuje, kako lahko bi jim škodovala. Hrvaška usoda iz leta 1848. je najzlastnejši zgled. Zmagoviti Avstriji bi še desetkrat bolj zrastle grebeni proti svojem lastnemu ljudstvu; če bi avstrijski Italijani imeli škodo od take zmage, bi je imeli Slovenci in Hrvatje še več.

Ali po kaj naj gre Avstrija sama v Italijo?

Blazno bi bilo misliti na kakšno pridobivanje italijanskih tal. Seveda sanjajo še neka-

Perzijska vojska.

teri ljudje o avstrijskih Benetkah in o avstrijski Lombardiji. Poleg tega fantazirajo nekateri tudi o papeževi državi. Ali takih vprašanj ne bi dandanes reševala Avstrija sama. Izpremembe na evropskem zemljevidu se tičejo skoraj vseh evropskih držav. Sami smo že doživeli škodo, ki jo je moral pretrpeti zmagovalec. Rusija je premagala Turčijo, pa je morala vendar v Berlin, kjer so ji predpisavali mirovne pogoje. Avstrija ne uživa toliko ljubezni na svetu, da bi smela po svoji volji trgati kakšno evropsko deželo. Vojno zoper Italijo bi vodili za „slavo“, ki bi jo drago plačali z rekami krvi in z milijoni ljudskega denarja, za dobiček pa bi se lahko obrisali pod nosom. Ne glede na to kakšno povečje bi utegnile dobiti druge armade tisti dan, ko bi avstrijska vojska prekorčila italijansko mejo. Ne glede na to, da postane tudi iz avstrijsko-italijanske lahko svetovna vojna.

Ali kaj bi bilo, če bi tudi zadevali same terne v bojni loteriji in če bi diplomacija roke navskriž gledala, kako pišemo novo politično geografijo? Recimo da bi država, ki že danes ne more na nobeno plat vlad samih narodnih vprašanj, pridobila še nekoliko milijonov Italijanov. Narodni problem bi se še bolj zamotal, in italijansko vprašanje, ki ga že danes politične duše napihujejo kakor meh, bi postalo v resnici nevarno. Najmanj koristi pa bi imeli Jugoslovanci, če bi postal njih tekmeč v državi sami močnejši.

Vojna z Italijo je blazna ideja, kakorkoli se zasučje. Igra, ki jo igra vojna stranka, je

predzna, in ljudstvo jo mora obsoditi z vso strogostjo in z vso odločnostjo. Kri avstrijskega prebivalstva vseh navedov je predragocena, da bi se protakala za prazen nič, za fantazmagorije napihjenih prevzetnežev, za sanjarije častihlepih kondotjerov. Ljudstvo v Avstriji ima prevelike skrbi za svoje borov življenje. Če hoče kolikaj zboljšati svoj naravni bedni položaj, potrebuje miru, miru, miru!

Prokleta bodi vojna! Dol z vojnimi hujškači!

Učitelji in uradniki.

Dva odseka državnega zbora sta zadnji čas obračala posebno pozornost nase. Razprava proračunskega odseka in pa odseka za državne nastavitve so zaslužile zanimanje širokih krogov in so bile tako poučne, da bi storili volilec veliko napako, če si jih ne bi zapomnili. Poročali smo o njih. Ali vendar je treba nekaterim momentom posvetiti še nekoliko besed.

V proračunskem odseku je bil najvažnejši dogodek ta, da so češki poslanci razven Masaryka in Chocva glasovali za šestmesečni proračunski provizorij. To pomeni vstop mladočelov v vladno večino, o čemer bo še treba govoriti. Naši klerikalci niso glasovali z večino. Ali to ne pomeni, da nasprotujejo proračunskemu provizoriju. Dr. Su teršič je le zahteval, da se dovolj provizorij za štiri mesece, dočim je večina glasovala za šest mesecev. Šusteršič je prijavil svoj predlog kot minoritetni votum in je s tem dokazal, da je pač hotel pokazati

ANTON ČEHOV.

Maščevanje.

„Našel sem, bravo! — je vzkliknil in začel od zadovoljstva. — Izvrstno! Izvrstno!“

Ko je zaspala njegova soproga, je sedel za mizo in po dolgem premišljevanju napisal sledeče pismo s potvorno pisavo in s slovenskimi napakami: „Trgovcu Dulinovu! Spoštovani gospod! Če danes 12. septembra do 6. zvečer ne položite v mramorno vazo, nahajajočo se v mestnem gaju poleg lope, dvesto rubljev, vas zadene smrt in vaše galanterijsko skladišče pojde v zrak.“ Napisal to pismo, je Lev Savič poskočil od veselja.

Dobra misel, a? — je zamrmral in si mel roke — Imonitno! Boljšega maščevanja si ne bi izmislil sam satan! Trgovcu sprejme pismo in ga strahoma nese na policijo, a policija se poskrrije pred šestimi v grmovju — in hop! Patrona zgrabi, ko seže po pismo... To bo trepetal! Preden se vsa zadeva pojasi, bo nekaj časa trpel in sedel, kanalja... Živio!

Lev Savič je prilepil znamko na pismo in ga sam nesel v poštni nabiralnik. Z blaženim nasmehom je zaspal in spal tako sladko, kakor že dolgo ni spal. Zbudivši se zjutraj in spomnivši se na izvrstno misel, je veselo zagodrnjal in prijel celo nezvesto ženo za podbradek. Odhajaje v službo in v pisarno se je ves čas smejal in si predstavljal strah Dehtarjova, ko se vjame v past...

Ko je šlo proti šestem, ni več zdržal, pa je zdirjal v mestni gaj, da se na lastne oči zabava nad obupnim položajem svojega sovratnika.

„Aha!“ — si je mislil srečavši stražnika. Dospel do lope je potlenil pod grm in

čakal strmeč s požljivimi pogledi na vazo. Njegova nepotrpežljivost je bila neskončna.

Ravno ob šestih se je pokazal Dehtarjov. Mladi mož je bil očividno v najboljšem razpoloženju. Njegov cilindar je prešerno sedel na zatilniku in izza odpetega plašča ni gledala le vestja, temveč njegova duša. Požvižgaval je in kadil smodko...

„Takoj spoznaš purmana in ščeneta! — si je škodoželjno mislil Turmanov. — Le potrpi!“

Dehtarjov je stopil k vazi in leno posegel vanjo z roko... Lev Savič se je vzpel nekoliko in se vsesal vanj z očmi... Mladi mož je izvil iz vaze majhen zavitek, ogledoval ga je z vse strani in zmajal z rameni, potem ga je neodločno odprl in spet zmajal z rameni; na njegovem obrazu se je pojavilo začudenje: v zavitku sta bila dva stotaka!

Dolgo je Dehtarjov ogledoval ta papirja. Končno ju je neprestano skomizgalo spravilo v žep in vzkliknil: — „Hvala!“

Nesrečni Lev Savič je slišal „Hvala“. Ves večer je potem stal pred prodajalno Dulinova, s pestjo žugal proti njegovemu napisu in godrnjal nejevoljno:

— Mmmmevža! Branjevska duša! Vol volovski! Mmmmevža! Zajec vampasti!

ANTON ČEHOV:

Letoviščarji.

Na peronu letoviške postaje se je sprehajal mlad par. Z roko jo je mož objemal okrog pasu, a ona se je stiskala k njemu in oba sta bila srečna. Izra razstrganih oblakov je gledala na nju luna in se kremžila; nevoščljiva je bila in jezila se je nad svojim dol-

gočasnim, nikomur potrebnim devištvom. Ne-premičen zrak je bil gosto nasičen z duhom po španskem b-zgu in po krlhiki. Nekje onkraj železniške proge je vresčal kosce.

— Kako lepo je, Saša, kako lepo! — je dejala mlada žena. — Zares, človek bi lahko mislil, da sanja. Poglej, kako čedno, prijazno izgleda ta gozdič! Kako mili so ti solidni, molčeči brzojavni drogovi! Oni oživljajo, Saša, pokrajino in oznanjajo, da je tam, kjer so ljudje... civilizacija... In ali nisi ve-el, če donša vetr na tvoja ušesa ropot prihajajočega vlaka?

— Da-da... Kake imaš roke! Preveč se razburjaš, Varja... Kaj pa bo nočoj pri nas za večerjo?

— Juha in pišče... Za ata bo dovolj. Za te sem iz mesta pripeljala sardine in jesetra.

Luna se je skrila za oblake, kakor da bi njuhala tobak. Človeška sreča jo je spominjala na samevanje, na nočevanje po gozdih in doleh...

— Vlak prihaja! — je vzkliknila Varja — Kako lepo!

V daljavi so se pokazale tri ognjene oči. Na peron je stopil postajni načelnik. Na tihih so se bliskale tuintam signalne luči.

— Počakajva še vlak, potem pa pojdiva domov — je dejal Saša in zazeval. — Dobro nama je, Varja, neverjetno lepo!

Temna pošast se je brez šuma priplazila na postajo in se ustavila. Na polrazsvetljenih vagonskih oknih so se pokazali zaspani obrazi, klobuki, pleča...

— Oh! Oh! — se je oglasilo z enega okna. — Varja nas pričakuje s svojim možem! Glejte ju! Varenjka!... Varenjka! Oh!

Iz vagona sta skočili dve deklici in se oklenili Varji okolo vratu. Za njima sta se po-

kazala zajetna, postarna dama in visok, slok gospod s sivo brado, potem dva s prtljago otovorjena gimnazijca, za gimnazijcema guvernant, za guvernantom babica.

— Tukaj smo, glej, tu smo, duša zlata! — je začel bradati gospod stiskajoč Saši roko. — Si nas pač že nepotrpežljivo čakal! Si se gotovo že jezil nad stricem, da ne pride! Kolja, Kostja, Nina, Fifa... otroci! Poljubite svojega bratrca! Vsi prihajamo k tebi, vsa družina za tri ali štiri dni. Upam, da vaju ne motimo? Povej kar brez ceremonij.

Ugledavši strica z rodbino, sta se mlada poročena neznansko prestrašila. Ko je stric govoril in ga poljuboval, se je Saša v mislih razgrnila naslednja slika: Z ženo odstopita gostom svoje tri sobe, postelje in odeje, jesetra, sardine in juho pojedó kakor bi trenil, bratrčev mu izrujejo cvetlice, izljejo črnilo in izdivjajo; tetka toži cele dni o svoji boleznih (trakulji in bolečinah v srčni žilici) in ponavlja, da je rojena baronesa von Fintichova...

In Saša poln gneva je pogledal svojo mlado ženo in ji zašepetal:

— K tebi so prišli... Vrag jih vzemi!

— Ne, k tebi! — je odgovorila žena, vsa blede od gneva in jeze. — Niso moji, temveč tvoji sorodniki!

In obrnivši se k gostom je dejala s prijaznim nasmehom:

— Iskreno pozdravljeni!

Izra oblaka se je sopot pokazala luna; kakor da bi se nasmehnila, kakor da bi se veselila, da nima sorodnikov. A Saša se je obrnil, da skrije pred gosti svoje srdito in obupano obličje in je dejal z radostnim, blagodušnim glasom:

— Iskreno pozdravljeni! Dobrodošli, dragi gostje!

nekoliko svojeglavosti, ne pa vreči vlado, kakor bi „Slovenec“ rad dopovedal svojim čitateljem. Kdor hoče podreti vialo, ji ne dovoljuje proračunskega provizorja ne za šest mesecev, ne za štiri mesece, ampak sploh ne.

Zanimivo je bilo glasovanje o dodatnih predlogih k § 10. Učiteljem bi bilo svetovati, da se zamislijo v to reč. Sodrug Seitz je predlagal dvajset milijonov kron državnega prispevka za regulacijo učiteljskih plač. Samo devet glasov je dobil ta predlog, ki bi bil po najkrajši poti zagotovil zboljšanje učiteljskega položaja. Petindvajset glasov ga je vrglo.

Vendar je bilo še nekaj možnosti, da se kaj stori za učitelje. Poslanec Waldner je vložil predlog, da se dovoli deželam 20 milijonov izrednega prispevka, ki naj se razdeli po enakem ključu kakor prispevki iz dohodkov alkoholnega davka. Posl. Pacher je dodal predlog, da naj se uvrste besede: „Za zboljšanje učiteljskih plač.“ Dr. Waldner je izjavil, da je zadovoljen s tem dodatkom.

Ali zdaj je vstal dr. Šusteršič in zahteval, da naj se glasuje o prvotnem Waldnerjevem predlogu zase, o Pacherjevem dodatku pa posebej. Namen Šusteršičevega predloga je bil jasen.

Načelnik Korytowski je dal najprej glasovati o principielnem vprašanju, če je odsek sploh pripravljen dovoliti 20 milijonov. Odsek je z 38 glasovi pritrdil temu vprašanju.

Nato se je glasovalo o Pacherjevem dodatku, da se ima teh 20 milijonov porabiti za zboljšanje učiteljskih plač. Ta predlog je padel. Zanj je glasovalo 22 poslancev in sicer dr. Adler, dr. Diamand, dr. Ellenbogen, d'Elvert, Erler, Herzmannsky, Kuhn, Levickij, Malik, Markhl, Masaryk, Němec, Okunievskij, Pacher, Pittoni, Renner, Schreiner, Seitz, Steinwender, Stölzel, Tusar, Waldner; proti predlogu je glasovalo sledečih 25 možakov: Angermann, Choe, Conci, Čingrija, Dulibić, Fink, Fuchs, Gruber, Huber, Kendzior, Kolišer, Korošec, Kotlař, Kramář, Lang, Maštálka, Ončip, Rosner, Schraffl, Staněk, Šlinger, Šusteršič, Udržal, Vasiljko, Zaranski.

Proti učiteljem so torej glasovali klerikalni in neklerikalni jugoslovanski poslanci prav tako kakor Ravniharjevi češki pajdaši.

Ko je ta predlog padel, zakar učitelji lahko pošljejo slovanskim poslancem posebno zahvalno deputacijo, se je moralo glasovati o vprašanju, če se dovoli onih 20 milijonov, ne da bi bilo treba regulirati učiteljske plače. Ta predlog je dobil samo 15 glasov in je torej padel, kakor je zaslužil. Zanj so glasovali Conci, Čingrija, Dulibić, Fink, Fuchs, Gruber, Huber, Korošec, Lang, Malfatti, Schraffl, Steinwender, Šusteršič, Waldner, Vasiljko. Proti je glasovalo 32 poslancev.

V zbornici prideta Seitz in Pacherjev predlog še enkrat kot manjšinska gredloga na glasovanje.

Taka je z učiteljskim vprašanjem. Za uradnike pa so zanimivi dogodki v odseku za državne nastavljenice.

Tukaj nastopa vlada z nepritenim absolutizmom in zlasti nastop barona Heinolda je naravnost terorističen. Povedali smo že, da hoče vlada vsiliti uradnikom pragmatiko polno dolžnosti, katerih pa ne bi imel odvagati noben košček pravice. Gotovo bi se uradniki lepo zahvalili za tak suženjski red, ki jih izroča v vsakem oziru milosti in nemilosti predpostavljeneh. Socialni demokratje so se v odseku odločno potegnili za državljanske pravice uradnikov in vsaj z nekaterimi predlogi so dosegli uspeh, da je večina glasovala zanje. Tako je bilo n. pr. s personalnimi komisijami, ki bi varovale uradnike vsaj deloma proti samovolji neprijaznih predstavljenceh. Minister Heinold se pa upa žugati, da bo vlada opustila vsa regulacija uradniškega vprašanja, če ne pade odsek na kolena in če ji ne izroči uradnikov kakor zvezane sužnje.

Pri tej priliki se kaže „demokratizem“ in „ustavnost“ naših klerikalcev zopet v najslabši luči. „Slovenec“ zagovarja Heinoldov despotizem, imenuje vladno predlogo „dobro“, vse izpreminjalne predloge, ki imajo uradnikom vsaj deloma zagotoviti svobodo prepričanja in nepristransko ravnanje, pa označuje klerikalni list za „gorostasne“ in „naravnost anarhistične“. „Slovenec“, glasilo „opozicionalne“ stranke, ne priema vlade, ker se absolutistično postavlja odseku in parlamentu po robu, ampak dolži poslance, ki se potegujejo za uradniške pravice, da so oni krivi, če uradniško vprašanje še ni rešeno. Opozicionalni list se postavlja na stališče, da ima baron Heinold kar ukazovati kakor feldvebel, poslanci pa parirati kakor rekruti! Če bi vlada predlagala šibanje uradnikov, bi se zdelo klerikalcem tudi to prav!

NOVICE.

* Naša slika kaže perzijsko armado. Armada, ki je vsled notranjih sporov desorganizirana, je po uradnih podatkih sestavljena iz 12 divizij, obsegajočih 29 pehotnih bataljonov, 23 topničarskih bataljonov in 125 konjeniških krdel. Konjenica, ki ji poveljujejo poglavarji

posameznih rodov, tvori jedro perzijske armade.

* 129 milijonov dvastotisoč kron posojila je dovolil proračunski odsek, da se porabi za nabavo vozniških sredstev na državnih železnicah. Ali državni zbor bo moral paziti, da se porabi ta svota res za namen, kateremu je določena. Za delavce je to jako važno, kajti če se bodo s tem denarjem res gradili vagoni in stroji dobi nekoliko tisoč rok lahko v najhujšem času dela.

* Tomašičevo vojno taborišče. Hrvaska bo izgledala volilne dni kakor vojaško taborišče. Ban dr. Tomašič se je obrnil po „volilno pomoč“ na zagrebško in graško korno poveljstvo. In sicer ne zahteva več nego 60 kompanij vojakov, da regulira hrvaško „javno mnenje“. Poleg tega bo seveda kritične dni na nogah še vsa hrvaška žandarmerija. Armada ima tudi namen, da drži potapljačev se političarje nad vodo.

* Nevtralni vlomilci. V Pragi so vlomili ponoči doslej neznan vlomilci v stanovanje nekdanjega podžupana dr. Friča. Gospa Fričeva se je zbudila in klicala na pomoč, vlomilci pa so ji vrgli čez glavo posteljno odejo in jo davili. Ko je hitel dr. Frič svoji ženi na pomoč, so vlomilci dvakrat ustrelili nanj, a ga niso zadeli. Vlomilci so pobegnili.

* Nemoralen vzgojitelj. V Segedinu je imel domači učitelj Anton Spira s svojim gojencem 16letnim trgovskim akademikom Josipom Gresnerjem že dal časa nedovoljeno razmerje. V nedeljo sta obadva pobegnila; krenila sta najbrže proti Švici. Gresnerjev očeim da 500 kron nagrade tistemu, ki izroči Spiro oblastim.

* Strahovit boj v vlakcu. V brzovlakcu, ki vozi med Parizom in Bordeauxem s hitrico 80 kilometrov, se je izvršil v petek zvečer na podnožni deski strahovit boj med orožnikom in jetnikom. Orožniški stražmojster Deluche je spremljal jetnika Lalana iz Pariza v Bordeaux. Malo pred Bordeauxem je prosil Lalan stražmojstra naj ga pusti na stran. Orožnik ni slutil nič hudega in mu je dovolil ter ga je spremil do stranišča. Jetnik je zaprl za sabo vrata. Orožniku se je zdelo to sumljivo, pa je odprl vagonova vrata in je zagledal jetnika na podnožni deski, ki se je deske tesno oprijemal in je skušal skočiti z nje. Orožnik je skočil za beguncem na desko, kjer se je završil med njima strahovit boj, tekom katerega sta oba padla z deske pod vlak. Stražmojstra je dohitela pod kolesi smrt, Lalan pa se je nevarno poškodoval, a je kljub temu zbežal. Vendar so ga kmalu prišli.

* Atentat z bombo. Na Kosovem so položili Bolgari v istipski turški mošeji bombo, ki je eksplodirala in poglala mošejo v zrak. Vsled eksplozije se je polastilo mohamedancev tako razburjenje, da je prišlo do velikih nemirov in je bilo mrtvih 12 oseb, 20 pa ranjenih. V Carigradu se je sesel vsled tega atentata ministrijski svet, ki je izjavil, da hočejo gotovi elementi nalašč povzročiti nemire na Balkanu, kar pa se jim ne bo posrečilo.

* Maščevanje služabnika. V Breslavi je prišlo zadnjo soboto goreti v stanovanju vdove Hamannove. Enajstletno težko bolno vdovino hčerko Eriko so dobili nezavestno s hudimi ranami na glavi in je umrla še tisto noč za poškodbami. Zdjaj so dognali, da je 15letni hišni sluga Erik Renner deklico omamil s peterimi udarci po glavi in nato zažgal njeno posteljo. To je storil iz maščevanja, ker ga je deklica večkrat dražila. Dvomijo, ali je mladi zločinec odgovoren za svoje dejanje.

* Železniška nezgoda. Na Francoskem je zadela v predoru pri Olliergues z veliko naglico vozeča lokomotiva na osebni vlak. Dvoje oseb je mrtvih, 10 več ali manj težko poškodovanih.

* Milonarjev samomor. V Parizu se je ustrelil večkratni ameriški milionar Bishop. Vzrok samomoru je neozdravljiva bolezen.

* Strupen „pelinkovec“. V Novem Yorku je pustilo v restavrantu šest možkih, ki so bili precej dobre volje, na mizi steklenico z napisom „pelinkovec“. V steklenici je bil zelo hud strup. Neka dama je pila iz steklenice in je bila takoj mrtva. Policija je prišla zločince, med njimi je tudi policijski poročnik.

* Shakespeare na indeksu. Ameriški listi poročajo, da so profesorji literature na hammondski visoki šoli sklenili pončiti dvajseto stoletje, da je delal dramatik Shakespeare samo reklamo in je bil popolnoma nemoralen človek, katerega dela kvarijo mladino. Po tem slavnem odkritju so odstranili vse Shakespearjeve drame iz hammondске vseučiliške knjižnice. Lepa „univerza“, ki ima take profesorje!

Ljubljana in Kranjsko.

— Zdjaj je dr. Ravnihar srečen v vladnem zavetju in „Slov. Narod“ mu daje svoj blagoslov. Mladobeli so razvili husitski prapor, zasivirali „hrom a peko“, pa junaško odkorakali — v Stürghov tabor. „Kdož jame božji bojovnici...“ In dr. Ravnihar je hrabro odkorakal z njimi. Če se kdo čudi, je vreden obžalovanja, zakaj ta manever se je pripravljaj tako dolgo, da je moral biti že slepec na asnem, kam da pes tace moli. Kramář je bil tri leta v opoziciji; zanj so bila to tri leta

pokore. Opozicija je bila za mladobele dobra, ko so bili še majhni in res nekoliko mladi. Bila jim je potrebna, da so mogli podreti starobele in nastopiti njih dedščino. Ali časi, ko so v restavraciji na Ferdinandovi trdi gremeli kakor Danton in Robespierre, ko so prepevali „Ja mám trakař novy“, in celo zaljubljeno pogledovali na socialno demokratično plat so minili, so pozabljeni in se ne smejo več spominjati. Češko nemške „punktacije“, zaradi katerih so razglasili starega Riegerja za narodnega izdajalca in dvignili po vsej deželi rebelijo zoper starobele, so sicer obsegale koncesije za Čehe, ki bi se bile takrat — pred 25 leti — izpolnile, če jih ne bi mladobeli raztrgali na drobne kosce, češ da so sramotnejše in pogubnejše za narod kakor poraz na Beli gori. Danes se potegujejo mladobeli za drobtinice tistih koncesij in sami sebe ne imenujejo izdajalcev kakor nkdaj Riegerja. Da, celo brez teh drobtin dajejo svoj ščit in meč na razpolago Stürghovi vladi in dovolji jim je že Gautscheva teoretična beseda, da „se brez Čehov ne more vladati“, in pa imenovanje dveh čeških ministrov. „Leta nerodna“ so mladobeli preživeli in zdaj hočejo kaj imeti od svoje politike. Stürgh pa potrebuje večino in zato pozdravlja z veseljem vsako pomožno četo, ki se pridružuje tako dober kup njegovi armadi. Ali česa ima dr. Ravnihar iskati v tej večini? Čehi so dobili dva ministra in dr. Kramář, častihlepni Kramář, milionar Kramář že ve, kaj to pomeni. Čehi se pogajajo z Nemci in Kramář že ve, kaj pričakuje od teh pogajanj. Ali dr. Ravnihar? Ta je razpeljadra in če bo treba, bo tudi veslal, kakor mu bodo ukazovali, ali njegova barčica pojda tja, kamor jo bo vodil Kramar. Zakaj krmila nima dr. Ravnihar več v rokah. Nemara bi bila služba pri njem sploh pretežka zanj.

— „Slovenec“ se neprenehoma sanja, da se razburja zaradi njega. Kajpada! Tako mogočen pa res še ni, da bi stavljal zaradi njega svoje zdravje na kocko in riskiral kakšno srčno kap. Ali tako mojstrsko glasilo, ki zna iz nasprotniških komarjev delati slone, nas vendar ne sme imeti za tako neumne, da bi ne opazili kozlov in hijen v klerikalni politiki. „Slovenec“ mora kajpada zagovarjati „šahovske poteze“ svoje stranke; saj je to njegova naloga. Mi pa hvalabogu še nimamo take proklete dolžnosti, pa se nam ni treba ukvarjati, kako bi klerikalne packarije prikazali kot Tizianove madone, temveč jih lahko naravnost imenujemo packarije. Taka packarija je bil n. pr. famozni Benkovičev predlog zaradi rudniškega odseka, in „Slovenec“ trud je zamen. Zakaj če bi bil tisti predlog res tako koristen za rudarje, kakor poje klerikalni list, tedaj bi bil moral Benkovič vztrajati. Zakaj ga je pa tako hitro preklical, ko so socialni demokratje dokazali njegovo delavstvu sovražno tendenco? Tudi „Austro-Americana“ je reč, o kateri se je „Slovenec“ že lagal, pa se zopet laže. Ali se klerikalnemu listu ne zdi čudno, da so socialni demokratje, ki imajo po njegovih lažeh posebno ljubezen do te družbe, glasovali proti subvenciji, ki jo jo vlada hotela nakloniti Austro-Amerikani? In zakaj so se klerikalci zaradi tega glasovanja tako jezili, zakaj je ravno „Slovenec“ rigal, kakor da je v položaju sv. Sabastiana, če je Austro-Americana napol socialistična laž? Bienenrth je dal Austro-Americani subvencijo na podlagi § 14. O Bienenrthovih cesarskih naredbah se je prav te dni glasovalo. Socialni demokratje so zahtevali, da se razveljavijo. Klerikalci, ki venomer trdijo, da so opozicionalni, so pogoltnili ves § 14. in z njim tudi subvencijo za Austro-Americano. Če torej „Slovenec“ nikakor ne more živeti brez laži, naj se vsaj potruji, da se bo lagal nekoliko bolj spretno. Drugače bodo mislili ljudje, da je sam preveč — razburjen.

— Z „avtonomijo dežel“ sleparijo zopet slovanski meščanski poslanci v državnem zboru. Predlog, da se ima dovoliti deželam 20 milijonov kron za zboljšanje učiteljskih plač, so pokopali, češ da bi se s tem posezalo v avtonomijo deželnih zborov. Dvajset milijonov bi že sprejeli od države in še premalo bi jim bilo; s tem se nihče ne bi dotikal „avtonomije“. Ali če se jim pravi: „Tu imate dvajset milijonov, da regulirate učiteljem plače“, je to kršenje njihove avtonomije. Pri mladobeli in češkokatoliških junakih človek še razume to predpotopno stališče, zakaj oni smatrajo praški deželni zbor za parlament češke države. Ali s čim naj Slovenci utemeljujejo to silno ljubezen do deželne avtonomije? Izven Kranjske jih ta avtonomija povsod le tepe in dr. Korošec menda ve, da so Slovenci na Štajerskem v večnem konfliktu s svojim deželnim zborom. Sploh pa je treba veliko zofistike, da se more pri tem vprašanju sploh priti do „avtonomije“. Če mi kdo ponudi štirideset kron, da bi si kupil boljšo obleko, se mi bo ves svet smejal, ako bom trdil, da omejuje mojo svobodo. In če bi državni zbor sklenil dovoliti dvajset milijonov deželam iz državnih sredstev, da podpro klerikalne zadruge, bi se jih Šusteršič najbrže ne branil in bi nič ne filozofiral o deželni avtonomiji. Ampak učiteljem nočejo zboljšati plač, to je vse. In ker nočejo kar naravnost povedati tega, se skrivajo za „deželno avtonomijo“. Učitelji naj pa čakajo,

kaj jim bo deželna avtonomija pomagala.

— Na Viču je bil snoti jako dobro obiskan shod zaradi „mlečne vojske“. Prostori pri Travnu so bili premajhni, zakaj zbralo se je najmanj 500 oseb, med njimi večina de lavskih žena. Pokazalo se je, da je ljudstvo vsled namena liberalno-klerikalnih kmetov, da podraže mleko, silno ogorčeno. Na shodu je poročal sodrug dr. Tomšič ter se je sklenilo, da se ustanovi lastna mlekarna na Glincah s podružnico v Rožni dolini, če podraževalci ne odnehajo. Obširnejše poročilo objavimo v soboto.

— Umrli so v Ljubljani: Ana Thurner, žena vpokojenega nadsprevodnika, 66 let. — Anton Kovačič, železniški delavec, 43 let. — Michitsch Andrej, zasebnik, 52 let. — Ladislava Kolar, hči elektromonterja, 2 leti. — Josip Logar, ključavničarski pomočnik, 18 let.

— Utopljenec v Ljubljani. Včeraj smo poročali o utopljenicu, ki so ga potegnili pri jubilejnem mostu iz Ljubljane. Policijska komisija je spoznala v mrtvecu brusača Ivana Kraighera iz videmskega okraja, ki je stanoval na Dvornem nasipu in so ga pogrešali že od 26. novembra. Ker niso opazili na trupu nikakih sledov nasilnega dejanja in je nezgoda izključena, je verjetno, da se je Kraigher najbrže prostovoljno ločil od življenja.

— Božičnica. Kakor že dolgo vrsto let, priredi „Dobrodruštvo tiskarjev na Kranjskem“, tudi letos, in sicer dne 17. decembra ob 4. popoldne, v Sokolovi telovadnici v Narodnem domu na korist sirot umrlih tiskarjev božičnico. Na sporedu je poleg običajnih točk tudi burka v dveh dejanjih „Trije tički“. Vstopnina za odrasle znaša 50 vinarjev, otroci v spremstvu odraslih prosti. Z ozirom na dobrodelni namen se darila hvalježno sprejemajo.

Elektrokinematograf Ideal. Danes in jutri še krasen popoldanski spored „Napoleonovo jetoštvo“ in „Luka se oženi z Rozalijo“. Na večernem sporedu velikanska artilerska drama „4 hudiči“. Privlačnost prve vrste zbuja splošno senzacijo. V torek „Moč ljubezni“. Pripravlja se socialna drama „Strahovi“.

— Premoženje v drvarnici. Posestniku Antonu Zunku v mariborski okolici je ukradel tat dne 3. t. m. ponoči 4056 kron. Tatvino je izvršil Florjan Deutschmann iz Šmarja pri Celju, ki ga išče zaradi tatvine sodišče v Arvežu. Zunko je skril denar, ki obstoja iz tisočkronskih bankovcev, enega petdesetkronskega bankovca in iz srebrnega ter niklastega denarja, v drvarnici.

Samomor. Mesar iz Koroške Bele Franc Pristavec je šel v nedeljo v Otoče pri Račvoljici in je pil v Markljevji gostilni žganje. Ko je bil nekaj časa sam v sobi, si je pogolnil iz revolverja v usta krogle in je obležal z razbito glavo na mestu mrtve. Vzrok samomora ni znan. Troplo so prepeljali v dobavsko mrtvašnico.

— Roparski napad ubežnega kaznjence. Dne 1. t. m. je napadel med Brdom in St. Vidom posestnico Marijo Gerličovo iz Doba moški in jo vrgel na tla. Nato ji je neznanec oropal iz listnice 204 K. Roparskega napada je sumljiv dninar Franc Judež iz Podrečij pri Kamniku, ki je nedavno ušel iz jetnišnice ljubljanskega deželnega sodišča. Judeža so že večkrat kaznovali, enkrat tudi zaradi nasilnosti.

— Postojnski liberalci se obnašajo, kakor da jim je zmaga pri občinskih volitvah že zagotovljena. Gospodje se zanašajo na množico kimovcev. Naj se le! Odločali pa bodo pri teh volitvah zavedni volilci. In tem bo namenjen naš nedeljski shod. V dosedanje liberalno občinsko gospodarstvo bomo posvetili s svetlo lučjo in videli bomo, če se ne bodo zavedni volilci premislili popirati tako gospodarstvo. Delavci, posestniki in obrtniki, pridite v nedeljo vsi na naš shod!

— Iz Postojne nam pišejo: Na tukajšnjih meščanskih šoli službuje tudi učitelj Šrey, ki pa komaj spada v učiteljski stan; obnaša se kakor kakšna mestna zgaga. Pri spraševanju učenecv gleda posebno nato, kako je učenec oblečen; če nima petelinovih hlač, mu slaba prede. Ko je te dni g. Šrey poklical pred tablo učenca in je ta bil v dolgih hlačah, ga je g. Šrey takoj nahrulil, da nosi kakor kak hlapec dolge hlače. G. Schrey, mislimo, da zadostuje za enkrat, da Vas svarimo, da se odvadite takega postopanja. Če vam ni povšeč noša kmečkih in drugih revnih šolarjev, pa jim kupite Vi drugo obleko, da bo vam všeč. Šola pa je vsem pristopna, tako otrokom bogatih kakor tudi siromašnih staršev. Občini, ki šolo vzdržuje, pa znašajo skupaj v veliki večini le siromašni starši občinske doklade, obleka ne dela človeka. Če pa pride šolar k poduku zamazan, le posvarite ga, njegove hlače Vas nič ne brigajo in zapomnite si, da filka grad drži!

— Pritožbe o pošti v Ilirski Bistrici se neprestano množe. Pisma dostavljajo namesto pismoenoše otroci; zato se pojavljajo take nerednosti, da nekateri sploh pisem ne dobe v roke ali pa priporočene lastnorodne pošiljke prihajajo v tuje roke. — Tudi čez glavno tobačno zalogo nam prihajajo pritožbe, da večkrat nima v zalogi tobaka. Merodajne oblasti opozarjamo na te nedostatke, bilo bi pa na

mestu, da se občinski odbor uradno obrne na poštno ravnanje in tobačno režijo z zahtevo, da odpravi te nedostatk.

Liberalna lopovščina. (Dopis iz Zagorja.) Brzjavka v pondeljki stevilki "Slov. Naroda" o izidu naših občinskih volitev je prav pristna Tauferijska lopovščina!! Da so liberalci pred volitvijo in med volitvijo razširjali lažnive govore ter operirali z gorostasno lažjo, češ da so socialni demokrati sklenili s klerikalci kompromis, to je bilo sicer ravno tako podlo, ali z ozirom na pomankanje stvarnih in poštenih liberalnih agitatoričnih argumentov vsaj razumljivo. Če se pa najde subjekt, ki se upa p o volitvah, ko so torej že znane uradne številke, ki so nam za te laži najboljše zadoščenje, če se je torej še sedaj našel liberalci, ki je to laž v liberalnem dnevniku pogrel, potem smo pa v resnici v zadregi, s kakšnim atributom bi se dala ta vrsta liberalne lopovščine vsaj približno kvalificirati!! Samo izprisen lump, samo moralno degeneriran subjekt je zmožen, da v boju proti poštenemu političnemu nasprotniku pade tako nizko! Zagorski liberalci so se pred dvema letoma združili proti socialnim demokratom s klerikalci, katere so ponoči prišli prositi za kompromis. Obljubili so jim u svobodomiselnici celo kaplanijo!! To so takrat imenovali reševanje slovenskega naroda... Letos so se proti nam združili z Nemci!! Tokrat so torej s pomočjo javnih Nemcev premagali "nemško nevarnost"!!... Ti-le zagorski narodnjaki so res naravnost genialni taktiki... Kakor se vidi, so ti politični barantači vse prej nego pa kompetentni, da svojo lastno neznanost podtikajo tudi socialnim demokratom. Opravičeno je rekel sodrug Mrak na zadnjem shodu, da bi nam socialnim demokratom trebalo samo nekaj procentov liberalne breznačajnosti, pa bi liberalna klika ležala zlomljena na tleh. Tako pa imajo liberalci svojo nad vse klaverno zmago med drugim zahvaliti pred vsem politični značajnosti socialnih demokratov, ki v kljub vsem liberalnim lopovščinam niso hoteli imeti s klerikalci ničesar skupnega!! To nam danes celo poštene liberalci priznajo, saj vendar uradne številke razodevajo vso narodnjaško lažljivost. Sedaj vam pa pride lumpsarski dopis in vam govori v "Narodu" o socialno-demokratično-klerikalni listi! — Gospoda Poljšak in Koprive. Po Vajini lastni izjavi "Slovenski Narod" iz Zagorja ne sprejema dopisov brez Vajinega podpisa. Ne trdimo sedaj sicer, da se je ta lopovščina zgodila z Vajino vednostjo. Pozivljamo Vaju pa, da uredništvo "Slov. Naroda" še enkrat nujno posvarita pred raznimi liberalnimi lopovi iz Zagorja, ker bomo sicer primorani, da bomo za izbruhe takih banditov tudi Vaju osebno odgovorna delali!! — Sicer naj pa zagorski liberalci le še naprej lažejo in obrekujejo. Saj nam dajejo s tem najboljše agitatorični material proti sebi. Naj bodo prepričani, da jim bomo gledali strogo na prste in z naprej izrabili vsako najmanjšo priliko, da razkrinkamo pred delavci vso puhlost, lažljivost in moralno izprijenost zagorskega liberalizma. Prizanesljivost škoduje samo nam.

Idrija.

Občinske volitve v Spodnji Idriji so končale s klerikalno-liberalno zmago. Naši kandidati so dobili: v I. razredu 16, v II. 53, v III. pa 157 glasov. Združeni klerikalci in liberalci: v I. razredu nad 50, v II. 82, v III. pa 266 glasov.

Klerikalne volilne manire. (Dopis iz Sp. Idrije.) Kakor omenjeno so končale pri nas občinske volitve z nasprotniško zmago, kar smo vedeli že vnaprej. Početje klerikalcev je bilo v tem volilnem boju nesramno. Volilec so pošiljali kar popisane glasovnice na dom in celo v Gorenjo Kanomljo tri ure daleč. Učitelj in kaplan sta bila vse noči na nogah v agitaciji. Volilec stanujočim v drugih občinah, pa je baje učitelj kot občinski tajnik nalašč zadnje dni odposlal glasovnice, da jih nekatere teh občin niso mogle o pravem času dostaviti volilecem. V svojo klerikalno kandidatno listo so potegnili najvplivnejše liberalne veljake, češ da bo boljše vleklo, saj komendirali bomo itak le mi. Tudi pri komisiji na dan volitve so se pokazali, da so oni gospodarji. Učitelj kot zapisnikar in župni upravitelj, kateri niti v volilni komisiji ni bil, sta imela glavno besedo. Posebno zadnji se je spravil na idrijskega župana Strausa, ko je prišel volit, češ pooblastilo morate imeti, da vemo, da ste res postavljeni kot upravni organ idrijske občine. Strausu so šele na resno pojasnilo o njegovih pravicah dovolili oddati glasovnice. Imeli so očitno namen, da mu zabranijo glasovanje, ali pa da ga prisilijo eno uro daleč nazaj v Idrijo po pooblastilo.

Volitve v Žirih. Pri občinskih volitvah v Žirih so naprednjaki propadli v vseh treh razredih.

Goriško.

Trgovec izgini. Iz Gorice je izginil italijanski trgovec Fornizzi.

Umor ali samomor. Poročali smo, da so našli na železniškem tiru pri Villi Vicentini mrtvega Alberta Duca iz Skodovake. Sumi se, da ga je usmrtil in vrgel na železniški tir občinski redar v Villi Vicentini. Redarja so aretirali.

Požar pri Sv. Tomažu. V pondeljek na vse zgodaj je nastal v Vrčnovi hiši v Griži pri Sv. Tomažu požar, ki je hišo uničil.

Deželna konferenca.

deželne organizacije jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu bo v nedeljo dne 10. decembra 1911 v "Delavskem domu" v Trstu, II. nadst.

Dnevni red:

1. Poročila političnega odbora;
2. Poročilo nadzorstva;
3. Poročilo tržaških deželnih poslancev in mestnih svetovalec; poročila so dr. P. u e c h e r.
4. Agitacija in organizacija; poročila so dr. P e t e j a n.
5. Kulturna organizacija; poročila so dr. F e r f o l j a.
6. Volitev novega političnega odbora in nadzorstva;
7. Sklepi.

Konferenca se začne ob 9. dopoldne in traja, z dvehurnim odmorom opoldne, do izrpanega dnevnega reda.

Vse skupine, ki so dobile vabilo na konferenco so naprošene, da se ravnajo natančno po navodilih, ki so bila podana v vabilu in da naznanijo podpisane imena kandidatov najkasneje do 7. decembra 1911.

Politični odbor jugoslov. soc. dem. stranke v Trstu.

Trst.

Od veselja je zblaznel dr. Hofer vsled imenovanja za policijskega komisarja. Ko so mu dostavili dekret si je nadel vrh uniforme neko sivo suknjo, a na glavo cilindar in tako oblečen hitel na brzjavni urad, kjer je začel pošiljati brzjavke na vse strani. Vse bina brzjav in pa njegovo čudno vedenje je zbudilo pozornost dotičnih uradnikov, ki so telefonirali na policijo ter jo obvestili o tem Hoferjevem kolegom, ki so takoj prihiteli na pošto, se je posrečilo spraviti Hoferja na policijo, kjer je tamošnji zdravnik konstatiral, da se je nesrečnemu duh omračil.

Ušesa porezal. Iz Škedenja poročajo: V neki žganzarnji je nastal prepir med 26 letnim dninarjem Jožefom Altom in nekim neznanecem. V prepiru je neznanec Alta večkrat ranil ter mu odrezal levo uho. Alta so prepeljali v bolnišnico. Napadalec iščejo.

Strankin vestnik.

Podružnice Slov. del. zveze "Vzajemnost" imajo v tekočem tednu sledeče redne mesečne sestanke:

Odbor pevskega odseka ima danes ob pol 9. važno sejo! Odborniki, nadzorstvo in načelstvo "Vzajemnosti" je vabljeno, da se je zanesljivo in točno udeleži!

2. V Škofji Loki v petek popoldne (kraj in ura se ne naznani);

4. Za Spodnjo Šiško v soboto ob 8. zvečer "pri Anžoku" (po železničarskem shodu).

Umetnost in književnost.

Gospa Danilova praznuje jutri petindvajsetletnico svojega umetniškega delovanja na slovenskem odru. V tem slučaju se res brez pomisleka lahko govori o umetniškem delovanju, zakaj ga. Danilova ni samo igralka, temveč resnična umetnica. Začela je pač kakor v tistih časih vsi kot diletantka, ali njena luč ni ostala dolgo pod mernikom. Mlado dekle se je kmalu kretalo po deskah, kakor da je na odru doma in v kratkem času je tudi težke vloge igrala z vidnim uspehom. Pot gledališkega umetnika je na Slovenskem še danes težka; bila je še težja v tistih časih, ko je Danilova začela. Doma ni bilo veliko vzorov, boljši talenti so gledali, kje bi našli kaj boljšega kruha, brez katerega tudi umetnost ne more živeti. Kar je napravila Danilova, je morala večinoma vse napraviti sama iz sebe. Res da je nekoliko potovala in take prilike je pridno izrabila in pomnoževala svoje znanje. Ali to so bile epizode; svojo glavno umetniško izobrazbo je morala opraviti avtodidaktično, neprenehoma je morala črpati iz sebe, izkušati, piliti, ponavljati in popravljati in se tako po mučni poti vzpenjati kvišku. Na predvečer njene petindvajsetletnice se pa spodobi povedati, da se je povzpela jako visoko in danes ni dvoma, da ima slovenko gledališče v njej pravo umetnico. Zlasti razveseljujejoče pa je to, da Danilova še davno ni stara; to se pravi, da njena igra ni sablonska, da ne ponavlja hvaležnih efektov, ampak vedno na novo ustvarja. Ona ni na odru Danilova, temveč od vloge do vloge kreira in v vsako se vživlja. Vsaka se ji ne posreči. Taka je bila Danilova n. pr. kot mati v Vojnovičevem ekvinokciju, taka letos kot Reza v Schönerhjerrji zemlji. Prav zadnja leta se je zlasti v živih realističnih vlogah čudovito

razvila, in tako "nedovršena", to se pravi sveža kljub vsem neprijaznim silam življenja, jamči z doslej doseženo višino, da pojde še navzgor. Razume se samo ob sebi, da bo jutri večer gledališče do zadnjega kotička napolnjeno in da ni treba bobna za to. Petindvajsetletnica slovenske umetnice, petindvajsetletnica realnega truda in trpljenja, a idealnih uspehov — to je zadosten povod, da ne ostane noben prostor prazen.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes v četrti L. Thomova veleabavna komedija "Morala" (za par) z g. Verovškom v glavni vlogi. — V petek popoldne ob 3 pri znižani vstopnini Smetanova opera "Prodana nevesta" (za lože par); zvečer ob pol 8. v proslavo 25 letnega igralskega delovanja gospe Avguste Danilove Victoriena Sardoua "Fedora" (izvea abonementa; za lože nepar)

Državni zbor.

Dunaj, 6. decembra.

V današnji seji je zbornica po prvem branju odkazala štiri vladne predloge odsekom; med njimi načrt o varstvu nad odraslimi umobolnimi ali slaboumnimi osebami, alkoholi, morfinisti, kokainisti, splošen rudarski zakon. V razpravo o

rudarjem zakonu

je posegel poslanec dr. Ellenbogen (soc. dem.), ki je ocenil modernizacijo rudarskega zakona s stališča modernega rudarstva. Bienenrothova vlada, ki je neprestano odgodovala zbornico, je kriva, da je rudarski zakon že večkrat predložen. Od leta 1854. — od tedaj datira avstrijski rudarski zakon — se je v avstrijskem rudarstvu marsikaj izpremenilo. Četudi se ni odbila ura kapitalistični lastniki nad rudniki, še vendar nismo tako daleč, da bi smatrali rudarsko posest za oškodovanje celokupnih interesov. Rudarska svoboda je bil eden izmed liberalnih idealov revolucionarnega meščanstva, a sedaj se hoče meščanstvo znebiti te svobode. Pri vsem nasprotstvu do kapitalizma socialni demokratje vendar priznavamo, da je uvedel vsepovsod napredke in je zlasti v rudarstvu začel tehnično uporabljati znanost na podlagi koncentriranega obratovanja. Vladna predloga je siromašna krparija: od rud. zakona zahtevam temeljite reforme: skrajšanje delovnega časa, uvedbo minimalnih mezd, uvedbo rudniških inženirjev iz delavskih vrst. Vsem tem rečem pa se vlada plašno izogiblje. Socialni demokratje ne odklanjajo vladne predloge, ampak nezadostna je in temeljito jo je treba v odseku popraviti. (Odobranje soc. demokratov.)

Ko je še posl. Cingr obdelal rudarske zahteve, je zbornica nadaljevala ob veliki nepozornosti razpravo

o sodnih imenovanjih na Češkem,

ampak niti med češkimi, niti med nemškimi nacionalisti ni za stvar nobenega zanimanja in celo ne razburjenja.

Proti vojnim hujskačem.

Na koncu se je posl. Heilingner spravil v obliki vprašanja na predsednika v razgovor padec načelnika generalnega štaba in vojno hujskarijo neodgovornih vojaških krogov in oseb, ki bi v slučaju vojne ne nesli svoje kože na trg.

Prihoduja seja jutri; na vrsti je drugo branje proračunskega provizorija.

Skupna ministrska konferenca.

Popoldne je bila v ministrstvu vnanjih zadev pod predsedstvom grofa Aehrenthala skupna ministrska konferenca, ki so se je vdeležili poleg skupnih ministrov oba ministrska predsednika, oba finančna ministra in mornariški poveljnik. Konferenca se je pečala s pripravami za božično zasedanje delegacij, ki bo na Dunaju.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna.

Boj za Ajncaro.

Tripolis, 7. dec. Boj za Ajncaro je bil nenavadno krvav. Bojišče nudi žalosten pogled. Izgube so na obeh straneh jako velike. Turki so streljali iz težkih topov, ki so napravili Italijanom veliko izgub. Utrdbe so zavzeli Italijani z naskokom. Turki so zbežali proti jugu.

Italijansko napredovanje.

Bim, 7. dec. (Uradno). Iz Tripolisa poročajo: Oazo smo izpraznili. Konjenice smo odposlali proti Bej Tobrasu in Bejelburku, da zasleduje ubežne Turke in Arabce.

Veselje nad zavzetjem Ajncara.

Rim, 7. dec. Zavzetje Ajncara je napravilo po vsej Italiji velik vtisk. Po vseh mestih so bile manifestacije; v več mestih so okrasili hiše z zastavami.

Boj pred Tripolisom.

Pariz, 6. dec. "Newyork Herald" poroča iz Tripolisa, da je napadlo večeraj 18.000 Italijanov turške utrde.

Turki so sprejeli Italijane s strašnim streljanjem, ti pa so z bajoneti prišli tik pred utrdb. Boj se še ni odločil. Na obeh straneh so velike izgube.

Porta proti ruskim zahtevam.

Carigrad, 6. dec. Porta se je odločila, da odkloni ruske zahteve o otvoritvi Dardanel, ker bi imela potem Rusija odločujoče stališče v Carigradu.

Rusija in Dardanele.

Carigrad, 7. dec. Ruska nota zahteva prosto pot skozi Bosporovo in dardanelsko morisko ožino samo za ruske bojne ladje, medtem ko naj bi za druge države veljal še nadalje status quo.

Dardanele drugi Sueški prekop.

Carigrad, 7. dec. Veljavisti se z ozirom na rusko noto pogajajo, da bi imele Dardanele in Bospor mednarodnem pravu stališče kakor Sueški prekop. Pogajanja naglo napredujejo.

Podmorske mine v Dardanelah.

Carigrad, 7. dec. Ruski poslanik Čarikov je izjavil velikemu vezirju, da bi polaganje min v Dardanelah onemogočilo rusko trgovino. Zategadelj je ponovil zahtevo, naj porta kmalu reši konflikt. Veliki vezir je izjavil, dokler Italija ne prekliče svojega aneksijskega sklepa ali ne prične obravnavati o pripoznanju turške suverenitete nad Tripolitanijo, ne more vlada najti nikake druge rešitve kakor branitev svojih pravic z orožjem.

Novo čete.

Milan, 7. dec. Te dni odide v Tripolis 10.000 mož italijanske armade.

Denarne zbirke na južnem Tirolskem.

Trident, 7. dec. Doslej so nabrali na južnem Tirolskem za svoje v Tripolisu padlih Italijanov 50.000 kron.

Češko-nemška pravna pogajanja.

Dunaj, 6. dec. Pod predsedstvom ministra notranjih zadev barona Heinolda se je začela danes ustna ekspertiza o jezikovni uredbi državnih uradov na Češkem. Minister notranjih zadev je predložil zastopstvu od veleposestva in obema nacionalnima taboroma splošna vprašanja, ki tvorijo iztočnice razgovorov. Na obeh straneh vlada zadovoljstvo nad strogo zaupnem in ne obveznem značajem teh razgovorov.

Protestno zborovanje na Dunaju.

Dunaj, 7. dec. Včeraj je bilo v veliki dvorani hotela Post proti politični samolastnosti na Hrvaškem protestno zborovanje, ki so ga sklicali dalmatinsko-hrvaški poslanci. Zborovanja se je udeležilo tudi precej poslancev; govorili so dr. Smolaka, Popović, dr. Kramar in Masaryk, ki je predlagal resolucijo proti sramotni vladni politiki na Hrvaškem. Resolucija je bila sprejeta z velikim odobravanjem.

Apponyjeva interpelacija o odstopu načelnika generalnega štaba.

Budimpešta, 6. dec. Grof Apponyi je v današnji seji vložil interpelacijo na ministrskega predsednika, da pojasni z ozirom na odstop Konrada pl. Hötendorfa delokrog načelnika generalnega štaba, njegovo razmerje do vojne in domobranskega ministra in da izjavi, če vztrajata vnanji urad in vlada na trozvezi.

Švicar odkupi šentgottharško železnico.

Bern, 7. dec. Švicarski svet je soglasno sklenil nakup šentgottharške železnice.

Spor v berlinski kovinski industriji — poravnani.

Berlin, 7. dec. Izpor v berlinski kovinarski stroki so včeraj delodajalci preklicali.

Bombni atentat na listipsko mošejo.

Carigrad, 7. dec. Uradna preiskava je dognala, da je bomba v listipski mošeji usmrtila mohamedanskega otroka in ranila 12 mohamedanov. Pri nemirih, ki so nastali v mestu, je bilo ubitih 14 Bulgarov in 167 je bilo ranjenih. Bulgarski četaši so sklenili, da začno pomladis svojimi četami drobno vojno s turškimi vojaštvom. Turško časopisje vztrajno trdi, da je moralno povzročila atentat na listipsko mošejo Italija s svojimi emisarji, dasi je "Agenzia Stefani" dementirala vesti.

Vstaja v Mehiki.

Mehiko, 7. dec. Gomeza, voditelj vstaje v suhobanski pokrajini, ki je odpotoval iz glavnega mesta z osmimi spremetjvalci, so potegnili njegovi nasprotniki iz vagona in ga linčali.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

Rusija in Perzija. Perzijski ultimatum.

London, 7. dec. „Morningspost“ poroča iz Teherana: Perzija je izročila predvčerajšnjem Rusiji ultimatum, kjer zahteva, da ruske čete ne prodirajo preko Harbina in da se Rusija zaveže, da preneha z nadaljnjim opošiljanjem svojih čet. Ako se ta zahteva ne odobri tekom 30 ur, stopi Perzija v ofenzivo.

Bojkot nemškega blaga.

Bušir, 7. dec. Tu bojkotirajo ruske ladje in rusko blago.

Angleška proti Rusiji.

Peterburg, 7. dec. Vladni krogi trde, da je Angleška proti ruski okupaciji severne Perzije. Angleška sama še ne misli, da je zdaj pravi čas za okupacijo južne Perzije, ker bi morala vzdrževati stalno armado 100.000 vojakov, da bi ohranila red med ondrotnimi rodovi.

Revolucija na Kitajskem.

Bankrot in anarhija.

Peking, 7. dec. V poslaniških krogih se razširjajo poluradne vesti, da je Kitajska toliko kakor bankrotna. Trgovski in industrijski propad povzroči še predzimo hudo bedo. Zategadelj se skoro ne da prepričati, da se ne bi neplačani vojaki pridruževali zločinskim tolpom. Sem prihajajo oddelki izvanrednih poslaniških straž. Vsega skupaj je zdaj v Pekingu že nad 2000 mož tujih vojakov.

Regentov odstop.

Peking, 7. dec. Renterjev urad potrjuje odstop princa regenta in dostavlja, da izvršujeta ceremonialne funkcije in sprejemata v avdiencah cesarica-vdova in mladi cesar.

Glavno mesto Nanking.

London, 7. dec. Iz Sangaja poročajo: Zborovanje odposlancev iz 14 pokrajin se je izreklo za začasno vojaško vlado z glavnim mestom Nankingom.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Slavnemu občinstvu si dovoljujem
vljudno naznaniti, da sem prevzela
gostilno P 671

„pri Vojeviču“
na Tržaški cesti št. 13.

Skrbela bom vedno za sveže pivo,
pristno vinsko kapljico ter dobro
kuhinjo.

Za obilen poset se priporoča z
odličnim spoštovanjem

Marija Ivančič,
gostilničarka.

Slavnemu občinstvu v vednost.

Podpisani naznanjam, da
se preselim iz Urban Štrem-
pfelnove hiše št. 396 v hišo
št. 324, kjer je bil prej Vovk.

Ivan Jurjevčič,
čevljar v Idriji.

Stampilje vseh vrst za urade,
društva, gostilničarje itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčukovih
stampilij

Ljubljana, Stari trg št. 20.

Ceniki franko.

Priporočamo
novo trgovino
z manufak-
turnim
blagom

J. CIUHA
preje Jesih & Windischer

Ljubljana
Stari trg št. 1
(prej Bazar)
postaja elektr. železnice

Pripoča se
Prvo ljubljansko
izdelovanje čistih
:: žitnih drož ::

Maks Zaloker v Ljubljani
Št. 17 Kladezne ulice Št. 17

skladišče oblek za domačega izdelka za
gospode in dečke. — Velika izbira tu- in lo-
zemskega blaga za obleke po meri. —
Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27
v bližini kolodvora.

Lepe zračne sobe. — Priznana fina ku-
hinja. — Izborne pijače. — Nizke cene,
Lepl gostilniški prostori in povsem na
:: novo urejeni velik senčnat vrt. ::

Originalne „Helios“- steklenice

obdržijo vsebino brez vsake priprave za-
jamčeno 24 ur vročo, več dni hladno. Za
1/2 litra vsebine od K 450 dalje priporoča
zastopnik za Kranjsko

FR. ŠEVČIK

V Ljubljani, Židovska ulica.

„Narodna kavarna“.

Danes in vsaki dan

Dunajski damski orkester

Začetek ob pol 9. zvečer. — Vstop prost.

FRAN KRAPEŠ, kavarnar.

J. BONČAR

valjni mlin v Domžalah.

Zaloga v Ljubljani:

Poljanska cesta 19.

Zastopstvo in zaloga

v Gorici.

== Pristen dober ==

Brinjevec

se dobi pri
L. Šebeniku
v Sp. Šiški pri Ljubljani.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

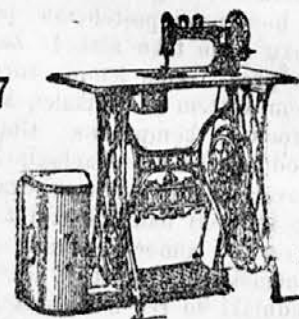
priporoča svojo
bogato zalogo

šivalnih
strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastoni in franko.

! VESELO POROČILO !

posebno onim, ki se čutijo onemogle in
slabotne.

Kri! in okusni zajtrk ima-
tisti, ki ne pijejo dru-
Moč! gega nego dr. pi.
Trnkoczya sladni
Zdravje! Čaj, ki ga
imenujemo
„Sladin“. Nasladno in re-
dno živilo prve vrste. —
50% prihranka!

Obenem senzacionalno bo-
kotno sredstvo proti živil-
skemu oderu. Dobiva se
povsod, tudi pri trgovci.
Zavoj 1/4 kg velja 50 h. Po
pošti se naroča najmanj pet
zavojev. Glavna zaloga v
petih lekarnah Trnkoczy:
Dunaj, Josefstädterstraße 20, Radetzkyplatz 4,
Schönbrunnerstraße 109. — Gradec, Sackstraße
3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczy
poleg rotovža v Ljubljani se tudi odda o zdra-
vila p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani,
bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg št. 5

katera ima že začetkom seziže

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinjši oblek za gospode od K 8.— naprej.

.. 2000 .. najfinjši površnikov, športnih in zimskih sukenj od K 16.— naprej.

.. 3000 .. pelerin od K 4.— naprej.

.. 2000 .. posamezn. hlače in telovnikov od K 4.— naprej.

.. 3000 .. oblek za dečke in otroke od K 4.— naprej.

.. 15000 .. najmodernejše konfekcije za dame in deklice, jope in dolge paletot za

dame od K 8.— naprej, krila in bluže od K 2.— naprej.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene

Del. glavnica:

K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad

K 800.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša).

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2%.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

priporoča svojo

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 168.